

ROMPNOTITIE / VOORSTEL   PMB: GEMEENTERADEN DRECHTSTEDEN

Onderwerp

Herijking Persoonlijk Minimabudget

Voorstel

Instemmen met de herijkte verordening persoonlijk minimabudget.

Samenvatting

Met ingang van 1 januari 2022 is de Drechtraad opgeheven en de GR Drechtsteden omgevormd tot de GR Sociaal (GRS). Met deze wijziging is de inhoudelijke sturing van de gemeenten op de GR versterkt en komt er middels lokale kaderstelling ruimte voor gemeente specifiek maatwerk in het beleid en de uitvoering van de SDD.

Afgesproken is dat per 1 januari 2022 het volledige Drechtstedelijk sociaal beleid, behoudens de technische aanpassingen aan de nieuwe governance, in eerste instantie ongewijzigd over gaat. Tevens is met de gemeenten ten aanzien van de transitie naar de nieuwe GR afgesproken om eind 2021 gefaseerd te starten met de voorbereiding van de lokale kaderstelling, te beginnen met het minimabeleid. In het kader daarvan ligt voor u het voorstel tot aanpassing van de verordening Persoonlijk Minimabudget (PMB).

Bij dit voorstel zijn gevoegd de nieuwe concept-verordening PMB en de was/wordt-tabel waarin de voorgestelde wijzigingen per artikel inzichtelijk worden gemaakt. In dit voorstel sommen wij de pro's en contra's van de voorgestelde wijzigingen op.

Toelichting op het voorstel

Het PMB is de Drechtstedelijke invulling van de individuele inkomensvoet voortkomend uit de Participatiewet. Het PMB is bedoeld voor inwoners ouder dan 21 jaar en jonger dan de AOW-leeftijd, die geen zicht hebben op inkomensverbetering. De Participatiewet schrijft voor dat een aanvraag voor individuele inkomensvoet niet eerder dan 12 maanden na de vorige aanvraag succesvol kan worden ingediend.

Het PMB kent een aantal knoppen om aan te draaien, waarbij op grond van artikel 8 lid 2 Participatiewet op zijn minst lokaal invulling moet worden gegeven aan de begrippen "langdurig" en "laag inkomen":

1. Bepaling van de definitie laag inkomen
2. Bepaling van de referentieperiode (= definitie langdurig)
3. Differentiatie naar huishoudtype
4. De hoogte van de toeslag
5. De nadere regels ten aanzien van de doelgroep: "geen uitzicht op inkomensverbetering"

In de argumenten en kanttkening leest u het advies van het college ten aanzien van bovenstaande "knoppen".

➤ Beoogd resultaat

Het PMB draagt bij aan het versterken van de financiële positie van de brede doelgroep huishoudens die langdurig op een inkomen op minimumniveau zijn aangewezen. Het is bij uitstek het instrument binnen het minimabeleid om de koopkracht van de gehele doelgroep minima te bevorderen. Dit voorstel beoogt vaststelling van een vernieuwde verordening PMB per 1 januari 2023. Daarnaast is beoogd dat de Nadere regels persoonlijk minimabudget **gemeentenaam** waarin het criterium 'uitzicht op inkomensverbetering' verder is ingevuld, worden overgeheveld naar de verordening, waardoor de nadere regels kunnen worden ingetrokken.

De toelichting op de verordening wordt niet door de gemeenteraad vastgesteld. Wel wordt deze toelichting ter kennisname meegestuurd bij onderhavig voorstel ter vaststelling van de verordening als zijnde de motivering van het voorstel. De getekende verordening en de toelichting worden later als één document samengevoegd in een geconsolideerde versie, die dan ook gepubliceerd kan worden.

➤ Argumenten

NB: overnemen al naar gelang lokaal collegevoorstel

1.1 Bepalen definitie laag inkomen: behouden op 110%:

Gezien het huidige tijdsbeeld waarin we een hoge inflatie en grote financiële onzekerheden kennen die met name voor de minimadoelgroep moeilijk te dragen is, is het advies om in elk geval de koopkrachtvermindering van de huidige doelgroep (dat zijn de allerlaagste inkomens) zoveel als mogelijk te dempen. De prioriteit hiervoor ligt bij de groep die het hardst wordt getroffen (de bijstandspopulatie en de inkomensgroep tot 110% van het WSM).

1.1 Bepalen definitie laag inkomen: verhogen naar 120%:

We zien in de MER, zowel die van 2021 als in die van 2022, dat huishoudens tot 120% WSM over de gehele linie geen financiële flexibiliteit hebben. Hun financiële positie is zwak en zodra zich bijzondere kosten voordoen lopen zij groot risico om met maandelijkse tekorten te maken te krijgen. Tot de groep van 120% WSM behoort ook de (steeds groter wordende) groep 'werkende armen'. Juist voor hen willen we de koopkrachtdaling zoveel mogelijk dempen. Werken moet blijven lonen.

1.2 Verschuiving referteperiode: van 1 naar 2 jaar

Een verschuiving van de referteperiode (de periode waarna voor het eerst recht ontstaat) heeft een bezuinigingseffect. Door de referteperiode te verlengen duurt het langer voordat mensen voor de eerste keer in aanmerking komen voor het persoonlijk minimabudget. In het geval van een referteperiode van 2 jaar, ontstaat het eerste recht op PMB na 2 jaar een inkomen van 110% WSM. Daarna is, conform de Participatiewet, jaarlijks recht op de inkomensvoetstuk als de situatie en het inkomen niet veranderen. Voordeel van het oprekken van de referteperiode is dat nog duidelijker is dat het PMB ook echt toekomt aan die doelgroep die langdurig een laag inkomen heeft. Meerdere gemeenten in Nederland hanteren een grens van drie jaar alvorens recht ontstaat op het PMB.

1.3 Differentiatie PMB naar huishoudtype: bij kinderen ouder dan 12 jaar + €100 per jaar

We zien in de MER 2021 een financieel probleem ontstaan als het gaat om de kosten voor participatie van de ouders bij huishoudens met oudere kinderen (ouder dan 12 jaar). Zij houden per maand onvoldoende over om zelf te kunnen participeren. In de MER 2022 wordt dit, vanwege de toegenomen inflatie, verder versterkt. Daarom beveelt het Nibud aan om extra aandacht te hebben voor deze groep. Ook de Drechtstedelijke visie 'Iedereen een zelfstandig en volwaardig bestaan' pleit ervoor deze groep tegemoet te komen. We adviseren om huishoudens met minimaal 1 kind ouder dan 12 jaar een extra bedrag aan PMB toe te kennen. Met de extra bestedingsruimte kunnen zij invulling geven aan hun eigen participatiemogelijkheden.

1.3. Differentiatie PMB naar huishoudtype: bij huishoudens met kinderen + €100 per jaar

De MER laat zien dat juist in de gezinssituaties met kinderen, de ouder(s) minimaal of niet toekomen aan uitgaven voor participatie. Dit geldt met name voor paren met kinderen doordat een paar de kosten van twee volwassenen moet dragen, zoals de kosten van de zorgverzekering, kleding en voeding. Deze kosten worden niet gecompenseerd door de hogere bijstandsnorm voor een paar, ten opzichte van de norm voor een alleenstaande (ouder). Om de participatiemogelijkheden van deze doelgroep te verbeteren en om kinderarmoede verder terug te dringen, is het advies om alle huishoudens met kinderen (ongeacht hun leeftijd) een extra financiële tegemoetkoming te geven in de vorm van een verhoging van het PMB-bedrag van €100 per jaar per huishouden.

1.3 Differentiatie PMB naar huishoudtype: geen verdergaande differentiatie

Ten aanzien van het PMB is het van belang dat het beleid blijft stimuleren om te werken – als dat kan – door alle deelnemers in het huishouden. Een extra bedrag aan het PMB toevoegen vinden we daarom niet stimulerend genoeg.

1.4 Verhogen bedrag PMB van 35% naar 40%/45% van geldende norm:

45%: Het advies is om, onder invloed van de hoge inflatie op dit moment, het bedrag met 10% te doen laten stijgen op jaarbasis. Dit komt neer op een bedrag per maand van ongeveer €9 extra voor alleenstaanden en €13 extra voor gehuwden. Hiermee wordt via het PMB een deel van het huidige koopkrachtverlies zoveel mogelijk gedempt.

40%: Opgemerkt wordt dat de MER 2022 vaststelt dat bij een hoger PMB-bedrag de doorstroomval op 120%, die er sowieso al is, groter wordt. De MER 2022 concludeert: "een huishouden met een inkomen op 120% van de norm houdt minder over dan een huishouden met een inkomen op 110% dat ook voor het PMB in aanmerking komt. Dit verschil in saldo wordt groter, als het PMB hoger wordt". Het advies is dan ook om de doorstroomval zoveel mogelijk te dempen door het PMB-bedrag slechts summier te verhogen. Daarnaast stellen we ons op het standpunt dat in het kader van koopkrachtreparatie het Rijk hierin primair verantwoordelijk is en mogelijkheden heeft, bijvoorbeeld door het aanpassen van de bijstandsnorm.

1.4 Gelijkblijvend bedrag PMB: behouden op 35% van geldende norm:

Opgemerkt wordt dat de MER 2022 vaststelt dat bij een hoger PMB-bedrag de doorstroomval op 120%, die er sowieso al is, groter wordt. De MER 2022 concludeert: "een huishouden met een inkomen op

120% van de norm houdt minder over dan een huishouden met een inkomen op 110% dat ook voor het PMB in aanmerking komt. Dit verschil in saldo wordt groter, als het PMB hoger wordt". Het advies is dan ook om de doorstroomval zoveel mogelijk te dempen en het PMB-bedrag gelijk te houden. Daarbij is de verwachting dat het Rijk de uitkeringen landelijk zal verhogen, waardoor het PMB-bedrag (als procentueel bedrag van de geldende norm) ook mee zal stijgen.

1.5 De nadere regels ten aanzien van de doelgroep: "geen uitzicht op inkomensverbetering"

Het criterium "uitzicht op inkomensverbetering" is verder ingevuld in de Nadere regels persoonlijk minimabudget **gemeentenaam**. Deze nadere regels zijn door het college vastgesteld. Door deze nadere regels over te hevelen naar de verordening is het beleid bijeengebracht in één stuk. De genoemde nadere regels kunnen dan worden ingetrokken.

➤ *Kanttekeningen*

1.1 Bepalen definitie laag inkomen: behouden op 110%:

We zien in de MER, zowel die van 2021 als in die van 2022, dat huishoudens tot 120% WSM over de gehele linie geen financiële flexibiliteit hebben. Hun financiële positie is zwak en zodra zich bijzondere kosten voordoen lopen zij groot risico om met maandelijkse tekorten te maken te krijgen. Tot de groep van 120% WSM behoort ook de (steeds groter wordende) groep 'werkende armen'. Juist voor hen willen we de koopkrachtdaling zoveel mogelijk dempen. Daarom het advies om de doelgroep voor het PMB juist uit te breiden naar 120% van het WSM.

1.1 Bepalen definitie laag inkomen: verhogen naar 120%:

Keerzijde van meer financiële ondersteuning van de groep tot 120% van het WSM kan zijn dat zij niet gemotiveerd worden om meer uren te gaan werken. De praktijk leert echter wel dat deze groep vaak al aan het maximum van het voor hen mogelijke aantal werkuren zit.

1.2 Verschuiving referteperiode: van 1 naar 2 jaar

Keerzijde van de verlenging van de referteperiode is dat mensen al direct minder financiële ruimte zullen hebben om tegenvallers of onverwachte uitgaven op te vangen. Dit zal een groter beroep op de bijzondere bijstand (bedoeld ter compensatie van onvoorziene en bijzondere kosten) tot gevolg hebben. Door verlenging van de referteperiode zullen bovendien de uitvoeringslasten stijgen. Het is dan namelijk noodzakelijk om inkomens- en vermogensgegevens over meerdere jaren bij inwoners op te vragen.

1.3 Differentiatie PMB naar huishoudtype: bij kinderen ouder dan 12 jaar + €100 per jaar

Keerzijde is dat de kinderen geen prikkel voelen om iets bij te dragen in het gezinsinkomen. Het gaat echter in deze gevallen om kinderen ouder dan 12 jaar en beneden 21 jaar, die (als zij al werken) met een minimumjeugdloon hoe dan ook een zeer klein aandeel kunnen bijdragen in het gezinsinkomen.

1.3. Differentiatie PMB naar huishoudtype: bij huishoudens met kinderen + €100 per jaar

Keerzijde is dat de kinderen geen prikkel voelen om iets bij te dragen in het gezinsinkomen. Het gaat echter in deze gevallen om kinderen tot en met 21 jaar, die (als zij al werken) met een minimumjeugdloon hoe dan ook een zeer klein aandeel kunnen bijdragen in het gezinsinkomen.

1.3 Differentiatie PMB naar huishoudtype: geen verdergaande differentiatie

We zien in de MER 2021 een financieel probleem ontstaan als het gaat om de kosten voor participatie van de ouders bij huishoudens met oudere kinderen (ouder dan 12 jaar). We lossen dit op via een volwassenfonds gericht op het stimuleren van participatie van volwassenen. *Of:* Participeren stimuleren we door mensen via onze lokale organisaties actief te wijzen op het doen van vrijwilligerswerk of andere activiteiten ten gunste van de samenleving.

1.4 Verhogen bedrag PMB van 35% naar 40%/45% van geldende norm:

Het is van belang dat mensen met een laag inkomen zich te allen tijde blijven inzetten om hun inkomsten (middels meer uren werken) trachten te vergroten. Indien het bedrag van het PMB wordt verhoogd, stimuleert dit mensen minder of zelfs onvoldoende om meer te gaan werken. Daarom raden we verhoging van het PMB-bedrag af.

1.4 Gelijkblijvend bedrag PMB; behouden op 35% van geldende norm:

We zien in de MER 2021 en 2022 dat de kosten voor levensonderhoud zijn gestegen. Hierdoor zal minder kunnen worden gereserveerd voor incidentele uitgaven. Dit is bij uitstek een kostenpost waar het PMB vaak voor wordt aangewend. Keerzijde van het behouden van het PMB-bedrag op 35% zal zijn dat een groeiend beroep wordt gedaan op de bijzondere bijstand om alsnog deze incidentele kosten te kunnen voldoen.

Consequenties

- *Financiële consequenties*
NB: overnemen uit conceptadvies gemeente

- *Personele en organisatorische consequenties*
De wijzigingen die optreden n.a.v. de herijking van het minimabeleid hebben personele en organisatorische consequenties. Deze consequenties zijn onderdeel van aanpassingen binnen de GR Sociaal als vervolg van de herijking van de minimabeleid.

- *Juridische consequenties*
Idealiter treedt nieuw beleid per 1 januari 2023 in werking na de vaststelling van de verordening door de Raad. Zo geldt vanaf dezelfde datum voor alle gemeenten het nieuwe PMB beleid en is er voor Drechtstedelijke inwoners en medewerkers GR Sociaal slechts op één moment sprake van een wijziging. De afweging is om, indien de vaststelling van de verordening niet lukt voor 1 januari 2023, te gaan werken "in het licht van" het nieuwe beleid, maar dan is het noodzakelijk om te weten van welk beleid de uitvoering kan uitgaan.

Hardinxveld-Giessendam: De verlenging van de referteperiode van één naar twee jaar houdt een achteruitgang in voor de inwoners. In plaats van één jaar moet minimaal twee jaar sprake zijn van een laag inkomen. We geven ter overweging mee dat het noodzakelijk is om burgers hierover tijdig te informeren in het belang van behoorlijk bestuur.

- *Relatie met andere beleidsvelden, organisaties en duurzaamheid*
Het Persoonlijk Minimabudget maakt deel uit van het Drechtstedelijk minimabeleid en is daarmee onderdeel van de Opgave bestaanszekerheid versterken zoals vastgelegd in de Visie sociaal domein Drechtsteden.

Fatale termijn

Voor 1 januari 2023 is besluitvorming nodig op de beleidskaders voor het PMB. Zo is het mogelijk tijdig te communiceren naar inwoners over mogelijke wijzigingen en kan de SDD de implementatie waarborgen.

Advies en draagvlak

Dit voorstel is op ambtelijk niveau afgestemd met de gemeenten in het Regionaal Opgave Overleg Bestaanszekerheid Versterken.

De Cliëntenraad Drechtsteden is in de ambtelijke voorbereiding gevraagd te adviseren ten aanzien van alle onderdelen van het minimabeleid, dus ook het PMB. De CRD vraagt concreet aandacht voor het uitbreiden van de doelgroep naar inkomens tot 120% van het Wettelijk Sociaal Minimum en het verhogen van het PMB-bedrag in verband met de huidige inflatie waardoor de koopkracht onder druk staat.

Communicatie

Indien besluitvorming in de gemeenteraden leidt tot wijzigingen in de verordening PMB zal dit gecommuniceerd moeten worden naar inwoners en partnerorganisaties. Er zal een persbericht worden opgesteld in samenwerking met de GR Sociaal. Ook wordt de informatie gewijzigd op de gemeentelijke en Drechtstedelijke communicatiekanalen.

Bijlagen

- Verordening Persoonlijk minimabudget **gemeentenaam**
- Was-woordt tabel
- Toelichting op verordening